

Секція: Психологія, педагогіка, освіта, філософія та філологія

Олійник Валентина Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент

Хмельницький інститут

Міжрегіональної академії управління персоналом

м. Хмельницький, Україна

НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД

Нині в ході розвитку Української держави національне виховання розглядається як один із найважливіших компонентів формування особистості. Зауважимо, що відродження України неможливе без пробудження національної свідомості українського народу, насамперед учнівської молоді. Діти мають виявляти цікавість до українських традицій, звичаїв, які передаються від покоління до покоління.

У нормативних документах зазначено, що національне виховання є одним із головних пріоритетів, органічною складовою освіти. Його основна мета – виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємовідносин, формування у молоді потреби та уміння жити в громадянському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури [4].

Також в освітніх документах підкреслено, що національна система виховання ґрунтується на засадах національного світогляду, наукової філософії й ідеології, родинного виховання, народної педагогіки, наукової педагогічної думки, що ввібрала в себе надбання національної виховної мудрості. Вона охоплює ідейне багатство народу, його морально-естетичні цінності трансформовані в засобах народної педагогіки, народознавства,

принципах, формах і методах організації виховного впливу на молодь, а також постійну й систематичну виховну діяльність сім'ї, державних і громадських навчально-виховних закладів [4].

Досліджувану проблему побіжно порушували у своїх працях сучасні українські вчені: Л. Березівська, І. Бех, Н. Гупан, П. Кононенко О. Пошетун, О. Сухомлинська та ін. [1; 2; 3; 5; 6].

Термін «національне виховання» інтерпретується як система поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, створена упродовж віків українським народом і покликана формувати світоглядні позиції та ціннісні орієнтири молоді, яка реалізується через комплекс відповідних заходів.

Нині в освітній практиці посідають чільне місце національні цінності – громадянськості, патріотизму, людської гідності, справедливості, чесності. Вони сприяють формуванню в особистості національних якостей і є засобами реалізації національного компонента в освітньому процесі шкіл. Підкреслимо, національний характер виховання полягає у формуванні дитини як громадянина України.

Національне виховання учнівської молоді ґрунтується на таких принципах: демократичності; гуманізації; єдності навчальної та виховної діяльності; консолідації учнівства та педагогів в єдину спільноту, об'єднану спільною мораллю та ідеями; послідовності, системності і наскрізності; диференціації та індивідуалізації виховного процесу; єдності теорії та практики.

Відповідно основними завданнями національного виховання учнівської молоді є: формування національної свідомості, виховання поваги й любові до рідної землі й українських традицій; підняття престижу української мови в навчальному середовищі, забезпечення і розвиток українськомовного освітнього простору.

В закладах загальної середньої освіти освітній процес спрямований на формування в учнів почуття любові до Батьківщини, її історії, культури,

рідної мови, традицій, обрядів і звичаїв, формування патріотичних переконань та поведінки щодо морально-психологічної готовності розбудовувати й захищати Батьківщину, своїми діями сприяти її зміцненню й процвітанню.

Вихованню національної свідомості учнів сприяють такі свята: до Дня захисника України, до Дня рідної мови, до Дня Збройних сил України, до дня святого Миколая, театралізовані вистави «Українські вечорниці», Шевченківське свято тощо.

Варто зазначити і про святкування Дня української вишиванки в закладах загальної середньої освіти. Адже вишиванка – духовний символ українців, рідного краю, батьківської оселі, тепла материнських рук і кінець кінцем – незнищенності нашого великого народу – української нації.

Отже, зміст національного виховання полягає в систематизованому, послідовному та цілеспрямованому освітньому процесі, спрямованому на формування національної свідомості, гордості, поваги до історії українського народу, його традицій, шанобливого ставлення до національної спадщини.

Література

1. Березівська Л. Д. Реформування загальної середньої освіти в Україні у ХХ столітті крізь призму джерелознавства : наук.-допом. бібліогр. показч. / Л. Д. Березівська ; НАПН України, Від-ня заг. педагогіки та філософії освіти, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. 251 с.
2. Інноваційні технології виховання патріотизму дітей та учнівської молоді // Матеріали обласної науково-практичної інтернет-конференції / Автор-упоряд.: Ю. М. Зоря. Черкаси : КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР», 2016. 182 с.

3. Національно-патріотичне виховання в Україні : наук.-допом. бібліогр. покажч. НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Страйгородська Л. І., Пономаренко Л. О., Тарнавська С. В. та ін. ; наук. ред. Березівська Л. Д. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О.]. Київ : [б. в.], 2019. 368 с.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013). URL: <https://pon.org.ua/novyny/2446-nacionalna-strategiya-rozvitku-osviti-v-ukrayini.html>.
5. Сухомлинська О.В. Патріотизм як цінність: погляд на історію і сьогодення / Ольга Василівна Сухомлинська. Шлях освіти. 2010. №2. С. 10-14.
6. Українські педагоги про національно-патріотичне виховання: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.] ; [редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Зозуля С. М., Філімонова Т. В.; літ. ред. Редько-Шпак Л. В.; рецензенти Сухомлинська О. В., Коляда Н. М.]. Київ : [ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського], 2016. 60 с.